

כבוד וידידות לנער המתמודד

– מאמר שישי –

נכתב בס"ד ע"י
יהיאל פליסקין
מחבר ספר 'שתולים בבית השם'

להצטרפות לרשימת התפוצה
ולהארות ותגובות
דוא"ל: ymp803@gmail.com

א. גדולי ישראל על היחס לנוער המתמודד

כלל ישראל זכה לקבל הוראות רבות מגדולי ישראל בנושא היחס הראוי לנערים מתמודדים [והוא הדין נערוֹת מתמודדות], ורובן ככולן סובבות סביב הנקודה של 'כבוד וידידות', שהם למעשה התרופה העיקרית למחלתם הקשה של הנערים האומללים הללו. נביא בזאת מספר סיפורים וציטוטים לדוגמא.

סיפר המשגיח רבי שלמה וולבה זללה"ה: אחר השואה, הכניס גיסי הגאון רבי חיים קריזווירט זצ"ל – לימים רבה של אנטוורפן – לתוך ביתו, נערוֹת ניצולות שואה, והוא נכנס אל הרב מבריסק, מרן הגאון רבי יצחק זאב סולווייצ'יק זצ"ל, לשאלו כיצד לקרבן לתורה ומצוות, היות ונשכח מהן בשנות הזעם כל מה שקבלו בבית הוריהן. ענה לו הגרי"ז: "לא צריך לדבר איתן כלום, רק לקנות להן בגדים וממתקים, והן כבר תתקרבנה מעצמן לאידישקייט" (עפ"י אבני שלמה ח"א עמ' ע').

התשובה הזו לכאורה קצת מפתיעה. כיצד יספיקו להן בגדים וממתקים בלבד כדי להתקרב ליהדות? ברם הסבר הדברים פשוט. כל ילד שגדל בבית חרדי, יודע היטב ומכיר את האמת בתוך ליבו. אם הוא לא שומר מצוות, הרי זו אך תוצאה של 'משבר' זמני, וכפי שאמר לי לאחרונה נער כזה, שעזב כמעט הכל: "אל תחשוב שעזבתי את הדת, לא עזבתי! רק לקחתי פסק זמן משמירת המצוות, כי קשה לי עכשיו וזה מלחיץ אותי, אבל אני עוד יחזור, וכשאחזור – שוב לא אפסיק..." אי לכך, אם ניתן להם יחס חיובי, הם כבר יחזרו לבד.

סיפר הרה"ג ר' יעקב אורלנסקי שליט"א, מראשי ארגון 'שמע בני': אני זוכר מאורע שהיה בימי מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, בבן ישיבה שלקראת סוף הישיבה קטנה, למרות שהיה בן עליה, החל לרדת מן הדרך. האב סיפר לי שהאמא ממש חולה מכך, ועוקבת בדאגה כל העת אחרי הידרדרות בנה. כשעלה חשש שמא הפסיק להניח תפילין, היתה מניחה סימניה מוסוית בכדי לבדוק זאת, וכל פעם שראתה כי לא הניח תפילין היתה כועסת וגוערת בו, וכך בכל שלב ושלב. הלכו להיוועץ עם מרן הגרא"מ שך, ולאחר ששמע כל הסיפור, אמר להם נחרצות: 'נאר מיט גוטעס' – רק בטובות! ומספר האב, שאשתו שמעה זאת ונשכה שפתייה, אך הגרא"מ שך הבהיר כי הקשר ביניהם חייב להשאר טוב. מאוחר יותר התגייס הבן לצבא, ולמרות זאת, בהוראת מרן הגרא"מ שך, אמרו לו כי למרות הכל ביתם הוא ביתו, וכל אימת שחפץ הוא בקורת גג ובית שיייע לו בדבר מה, הוא מוזמן לביתו ויקבלוהו בחמימות. וכך התנהגו אליו למופת בגילויי חיבה וגעגוע. באחד הימים הבן חוזר לפתע הביתה וביקש לשוב לכור מחצבתו, באומרו שכל מה שניסה לא היה טוב כפי שחווה קודם צאתו לעולם החילוני. הוא שוחח על כך עם הוריו, ואמר להם, כי הוא היה ממש על סף תהום, וכל מה שעצר אותו מלרדת עד עפר ועזר לו לשוב הביתה, היה היחס החם שזכה לקבל מהוריו למרות כל התלאות שעברו עליו עמם. בהמשך הוא נישא, ובנו גדל והמשיך לישיבה מובחרת באותו מקום בו למד האב (יתד נאמן, מוסף שב"ק, חג הסוכות תשע"ז).

מדברי הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת באר יעקב: לבחורים נושרים שעזבו דרך אבות, צריך אהבה גדולה וקירבה עצומה מהבית והסביבה (ספר הזכרון 'לשמש שם אהל', ח"ב, עמ' א'כג).

מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל היה נוהג לומר, כי גם אם ילד מתדרדר רח"ל, צריך מכל מקום רק לקרבו, אולי בכך יחזור. והוסיף, שאם מתנהגים עם הילדים בריחוק רק מפסידים, ובקירוב לפעמים מרויחים ולפעמים לא (עפ"י צדיק כתמר יפרח, עמ' רמה, עמ' רנב).

מתוך שו"ת בעניני חינוך עם מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א: שאלה: בן או בת בנערוֹתם שאינם הולכים בדרך ישרה ומשנים מסגנון החינוך של הבית, כיצד הדרך לנהוג עמם? תשובה: באופן כללי יש לדעת, שתפקידו של אבא לקרב ולא לרחק, ובד בבד בכל ענין ומקרה יש לברר ולהתייעץ לגופו של מקרה (יתד נאמן, מוסף שב"ק, ערב פסח תשע"ג).

מדברי מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א: הכלל הוא שאם רוצים שהילד יצליח, צריכים לתת לו יחס טוב בבית, וגם אם התחיל לצאת לתרבות רעה יש להתייחס אליו בידידות ובכבוד כמו שאר הילדים, אלא אם כן יש חשש שישפיע על הילדים הקטנים שבבית, ובכל מקרה צריכים להתייעץ עם מי שמבין בזה, אבל כשאין חשש שישפיע לרעה יש להתייחס אליו בטוב, ולפעמים זה קשה להורים, אבל צריכים להבין כי זוהי התרופה היחידה, ואם מעירים לו יותר מדי רק גורמים בזה שיתקלקל יותר, לכן הדרך היא לקרב אותו, ובמשך הזמן יש תקווה שיתחזק ויחזור בתשובה (דרכי החינוך גליון 147).

ב. גם אם ילד 'מתחיל' ליפול – כבוד וידידות

ישנם כאלו הסבורים, כי רק אם הילד נפל לגמרי ומוגדר כ"נושר" למהדרין, אז צריך לקרב אותו, שהרי הוא כמעט כתינוק שנשבה. אבל בחור ישיבה או בת סמינר מן המניין, שמתחילים לפזול החוצה, ולשנות מעט מעט מסגנון הבית, אזי אדרבה - צריך לעצור אותם בכח ולהטיל עליהם משמעת עד שיחזרו לתלם המרכזי. אולם האמת אינה כן. **כל הילדים שלנו כולם זקוקים לכבוד וידידות**, כולל ילד שמתחיל לנטות מעט מן הדרך.

סיפר הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל: שמעתי מעשה נפלא. בחור ממשפחה מסוימת נפלט והחל להידרדר, אך אחרי תקופה הוא חזר הביתה לחיק משפחתו. שאלתי את אביו, כיצד קרה הדבר? והוא סיפר לי, שלפני שעזב הבן את ביתם, הוא קרא לבנו ואמר לו כך: "דע לך שאני אוהב אותך, ואפילו אם ח"ו תחלל שבת תישאר בני האהוב. רק בקשה אחת לי אליך: אם אי פעם תזדקק לסיוע כספי, אל תהסס לפנות אלי בכל מצב שהוא, ומתי שתמצא הנך מוזמן לחזור הביתה, כי אנו מחזיקים אותך כבנו לכל דבר!". מילים אלו - כך סיים בהתרגשות אותו אב - הן שהצילו אותו! כלל הדברים, מסיים הרב פינקוס, אין להרחיק את הילדים הללו, כי בסופו של דבר כולם חוזרים בעז"ה, ואם מרחיקים אותם יכול להיווצר מצב שחלילה לא יהיה להם לאן לשוב! (עפ"י אהל מרים, שיחות הגר"ש פינקוס זצ"ל בעניני חינוך, מעמ' כב).

סיפור מעשה זה מעורר שאלה, לכאורה. עד עכשיו היינו סבורים, שאם הילד כבר הגיע לאן שהגיע, אזי ראוי לומר לו שאנו בכל זאת אוהבים אותו. אך לבא לילד שנמצא בעיצומו של תהליך התדרדרות, ולהודיע לו שגם כשימשיך להתדרדר נמשיך לאהוב אותו - זה נשמע לכאורה מוגזם. אבל - זו האמת! מדוע? כי זוהי בדיוק אהבה שאינה תלויה בדבר - אהבה בלתי מותנית. אהבה, שיודעים לגביה מראש, שמה שלא יקרה, היא תישאר שם. רק ילד כזה אכן בטוח באהבת הוריו אליו. אך ילד שמרגיש כי אהבת הוריו אליו תלויה במעשיו הטובים, איננו מרגיש אהוב באמת.

ומעשה שהגיעו אלי הורים לנער כבן שתיים-עשרה שהתחיל להתדרדר, נחלש בלימודים, התחבר לחברים שליליים, ועוד. כששאלתי את ההורים - כדרכי - מה טיב הקשר בינם לבין הילד, השיב לי האב: "עד לאחרונה הקשר היה די טוב, הילד היה מתאמץ איכשהו לנהוג כראוי, ואני השתדלתי לפנק אותו, ואף לקחת אותו עמי מדי פעם לנסיעות מעניינות וכד', אולם מאז שהילד החל לפרוץ גבולות, החלטתי 'להעמיד אותו במקום', וגרתי עליו שורה של סנקציות: אין דמי כיס, אין חיוכים, אין נסיעות, ועוד. כי אני חייב להגיב לו על ההתנהגות שלו, עד שישנה כיוון. למה שניתן לו מכל טוב, אם הוא לא מחזיר בהתנהגות טובה?". אמרתי לאבא: "אינני צריך להגיד לך מה לתת לילד, כי אתה הרי יודע יותר טוב ממני, וכפי שנתת לו עד לא מכבר, שהרי אתה כאבא מכיר היטב את צרכיו. מה שרציתי לחדש לך הוא, **שכל מה שאתה יודע לתת לו כשהוא במצבו הטוב ביותר, יש לתת לו גם כשהוא במצב הגרוע ביותר, כי זה הכל צרכים נפשיים שלו, ולא מותרות!**".

אציין בצער רב, שהאבא התקשה לקבל את דברי, ואכן בנו המשיך להתדרדר, ה' ירחם. [ואמנם נכון הוא שיש לפעמים צורך להשמיע לילד דברי ביקורת מסוימים, או להטיל עליו משמעת בפרטים כאלו ואחרים, אבל זה רק מדי פעם לכמה דקות של שיחה, וגם את זה צריך לדעת איך לעשות ואכמ"ל, אבל חוץ מאותם זמנים בודדים ומועטים של ביקורת או הטלת משמעת, כל היחס התמידי לילד צריך להיות באהבה, בכבוד ובמילים טובות ומחמאות, ללא כל תנאים שהם].

ג. האם זו לא פשרנות?

רבים תמהים לשמוע הוראות אלו, ושואלים האם אין זה סותר לדרכים המקובלות בעם ישראל עד היום, כפי שחונכנו תמיד להרגיש רתיעה וריחוק מהחוטאים והרשעים. ובכן, מבלי להיכנס לדיון ההלכתי הרחב בנושא, שאין כאן מקומו, נביא מעט מהשקפת רבותינו שעמדו על שאלה זו ממש.

מרחן החזון איש זצ"ל היה נוהג לקרב יחידים חלשים, בין כשהמדובר היה בבחורים מבתים חרדיים שהתדרדרו, ובין כשהמדובר היה באנשים "דתיים" שהיו משחרים לפתחו. לעומת זאת בנוגע לתנועת ה'מזרחי', וכן לתנועת פא"י לאחר שסרה מן הדרך, ידועה התנגדותו הנחרצת של מרחן זצ"ל [ראה קובץ אגרות חזון איש ח"ג אגרת ס"א, בגנות החוגים הפשרניים]. כאשר שאל אותו תלמידו רבי שלמה כהן זצ"ל, מדוע הוא לוחם ב'מזרחי', והרי דרכו היא לקרב את הבינונים, השיב לו החזו"א: הבדל רב יש בדבר. המציאות של 'בינונים' עדיין אינה מהווה שיטה מיוחדת בפני עצמה, גם הבינוני יודע שמוטב להיות צדיק גמור, אך הוא כשלעצמו חושב כי אין הוא מסוגל לכך, בגלל אונס היצר וחולשות אחרות. ה'מזרחי', לעומת זאת, מייצג שיטה של "בינוניות" השואפת **שכולם יהיו בינונים**, והם מתייחסים בשלילה כלפי הצדיק, אין הם רואים בו את האדם השלם. וכי יש לך סכנה חמורה מזו?! (עפ"י פאר הדור ח"א עמ' רצב).

בדומה לזה מובא על בעל החידושי הרי"ם זצ"ל, כי מצד אחד היה נאבק בעקביות במתבוללים ו'משכילים' שניסו בעזרת מלכות הרשעה לשנות את פני הכלל והפרט, ומצד שני היה מלא באהבת ישראל, ולא הסתיר כלל את מידתו זו, היה מחבב כל אדם מישראל ומקרבו, מסנגר על יהודים בכל הזדמנות, עד כי אמרו עליו שהיה בבחינת רבי לוי יצחק מברדיטשוב ממש. והיה החידושי הרי"ם מסביר ואומר: "מי הם המתבוללים והמשכילים - אנשים העושים כל רע וכל חטא ורואים עצמם כצדיקים מובחרים, ולכאלה הם רוצים להפוך את כל היהודים, שיעשו כל רע, שיחטאו ויפשעו ויראו עצמם כצדיקים גמורים" (עפ"י ספר 'אדמור"י גור').

נחזור לעניננו. כאשר מדובר בצעירים הנושרים של ימינו, יכולני להעיד כי לרובם המוחלט אין שום שיטה או השקפה כלשהיא, והם לא מנסים לשנות שום דבר בציבור החרדי. הם פשוט, נעבאך, נפלו לבור של תאוות והתמכרויות שונות, ומתקשים להתגבר על יצרם. בתוך ליבם הם יודעים היטב את האמת, יודעים שהקב"ה ברא את העולם ומנהיג אותו בכל רגע, יודעים שתורתנו היא אמת וכל יהודי מחוייב לקיימה, ו-כן, הם גם יודעים שיש שכר ועונש, והם עתידיים ליתן דין וחשבון על כל חטא גדול או קטן שהם עושים!

הנני כותב דברים אלו לא מסברא ולא מהשערה, אלא מידיעה גמורה, מאחר ואני מכיר מקרוב עשרות ומאות נערים כאלו, והתברר לי למעלה מכל ספק, שהם עצמם מודעים לכך שכל ה'מהלך' שלהם הוא כשלון, טעות וחולשה. ואמנם הם לא מוכנים להודות בזה בפני כל אחד, ולכן הם נוהגים לתרץ את עצמם בכל מיני תירוצים מגובבים, אך למי שיודע להקשיב לקולם הפנימי, הדבר ברור לחלוטין שהם כולם שבורים ורצוצים עד דכדוכה של נפש, מחמת מצבם הרוחני העגום.

[הדברים אמורים כלפי 99% מהנושרים, למעט אותם יחידים שהתפקרו לגמרי והפכו לאפיקורסים, שהם מדחיקים את האמת לגמרי, הגם שאחד מהם שחזר בתשובה הודה באזני שגם כשהיה "אפיקורס" הוא ידע את האמת בליבו! אבל זה כבר נושא בפני עצמו].

ד. שתי חידות ביחס לנושרים – ופתרון

כאן המקום לעמוד על שתי תופעות ידועות ביחס לנושרים, המעוררות תמיהה. תופעה ראשונה. לכאורה, רוב ככל הנושרים זקוקים לטיפול פסיכולוגי, כי הם סובלים בדרך כלל מתופעות כמו דימוי עצמי נמוך, דכאוניות, ועוד. אולם מצד שני, עובדה היא כי הפסיכולוגים כמעט ולא מצליחים לעזור להם! מתוך היכרות אישית עם עשרות מקרים ששלחו נערים מתמודדים לפסיכולוג [או נערות לפסיכולוגית], היו הצלחות בודדות ממש, פחות מאצבעות כף יד אחת. ונשאלת השאלה, אם הם כל כך צריכים טיפול, למה הפסיכולוגים לא מצליחים לעזור?

תופעה שניה. לעתים ההורים/המחנכים טוענים כלפי הנער המתמודד: "אתה טוען שקשה לך ללמוד תורה ולשמור מצוות. נניח. אבל למה שלא תהיה לפחות בן-אדם? לפחות תישן בלילה ותקום בבוקר כאחד האדם, תלמד איזה מקצוע, ותתרחק מחברים עבריינים. אתה מתנהג יותר גרוע מבחור חילוני! מה זו התספורת המבחילה הזו? מדוע הנך רץ כאחוז טירוף מהתמכרות להתמכרות? איזה אדם נורמלי עושה מסיבה כל ערב, מבזבז את כל הכסף שאין לו? למה אתה לא מחזיק מעמד בעבודה אחת חודש רצוף? מילא גיינס, אבל למה קרוע? מילא דת, אבל איפה האנושיות?"

לענ"ד התשובה היא, שכל הבעיות של הנושרים הנראות לעין במבט ראשון, כמו: חוסר תעסוקה, בזבזנות, התמכרויות, דימוי עצמי נמוך וכו', הן הבעיות הצדדיות שלהם. הבעיה המרכזית שלהם היא שנפשם מדוכאת מרוב צער על חוסר שמירת המצוות! וכאשר הנפש יושבת ומתאבלת על אובדנה-שלה, אין אפשרות לנחם אותה בתנחומים של הבל, או 'לקנות' אותה בלימודי מקצוע או עבודה. לא תצליחו לבלבל אותם! כל ילד שנולד כחרדי ולמד אי-פעם בישיבה או בחיידר, או בת שלמדה ב'בית יעקב', יודעים טוב טוב עד יומם האחרון, שאין שום תכלית לאדם בעולם ללא תורה ומצוות. זהו סוד גדול שאין לומדים בשום אקדמיה, וגם "חכמי משרד החינוך" כנראה לא מודעים אליו. המצוקה התמידית הזו, היא שמביאה אותם למרוד בכל מוסכמה חברתית, להתלבש באופן צעקני ובוטה, ולפול מן החיים אל תוך בור שחור של נהנתנות ובליונות. כדי לברוח מהכאב היומיומי המעיק, הם נוהגים לטשטש את מוחם תדיר ע"י אלכוהול, סמים ואינטרנט. התסכול המתמשך גורם לכך שהם אינם מצליחים לגלות עקביות בשום תחום. וממילא, רוב כלי הפסיכולוגיה לא יעזרו להם, ורוב הנסיונות לעשות מהם 'מענטש' לא יצליחו. כי כשהנער חווה מדי יום את חורבן נפשו למול עיניו, ונפשו מתנפצת כל פעם מחדש לאלפי רסיסים ומתפזרת לכל עבר, אין כאן אדם אלא שבר כלי, ומה תוכל לעשות עמו.

אִיךָ תִּנְתְּמוּנֵי הַבֶּל, וְכַנּוּרֵי נְהַפֵּךְ לְאַבֵּל, פִּי תִּי הַזֹּבֵל, לְנִשְׁמַתֵּי הֵם סֶבֶל, וְאִיךָ אֲנַחֵם:
עֵיפָה נַפְשֵׁי מְבִילוּיִים, שְׁפָלִים וּבְזוּיִים, עִם חֲבָרִים שְׁתוּיִים, הַלְוֵה יִקְרָא 'חַיִּים', וְאִיךָ אֲנַחֵם:
וְאַבִּיט כְּמַתּוֹךְ שִׁינָה, אִיךָ כֹּל יוֹם בְּשִׁנָּה, מֵת בְּמִיתָה מְשׁוּנָה, עַל זֹאת אֶקְוֶנָה, וְאִיךָ אֲנַחֵם:
מִפְּאֵתֵי הַרְחֹב הַמְרַמָּה, לְקִרְבַּת הַשֵּׁם אֲנִי צָמָא, וּלְבֵית הַמְדַרְשׁ לְבֵי הוֹמָה, וְאִזּוֹ אֲנַחֵם:
(נכתב בהשראת קינות לתשעה באב, קינה כ"ח)

[כמובן שכל אדם בר-דעת יתפלא, אם זה כל כך מציק להם, למה הם לא פשוט חוזרים לשמור מצוות? הענין נתיבאר במאמרים הקודמים (מאמר 3, 5). והתשובה בקצרה: יש להם חרדות מהתורה והמצוות שהם הכירו מתוך חוויה שלילית, ולכן הם חוששים לחזור לחיי תורה למרות שזה מאד חסר להם].
הפתרון הוא, בדרך כלל, שאנחנו - הורים, מחנכים וחונכים - נאיר להם פנים, ובכך נעזור להם לחזור בתשובה. ומה יקרה אז עם הבעיות הרגשיות השונות? יש שתי אפשרויות: א] לפעמים הבעיות פשוט נעלמות מאליהן, הפלא ופלא. ב] לפעמים אכן צריך לשלוח את הנער לפסיכולוג וכד', וכעת יש כבר סיכוי שהטיפול אכן יועיל בס"ד, כי סוף סוף יש כאן 'אדם' שאפשר לטפל בו, ולא 'שבר כלי' שאי אפשר לעשות עמו כלום. וכפי שראיתו כל זה מתוך הנסיון.

ה. הקובע – מבהן התוצאה

בסופו של דבר, הקובע הוא מבחן התוצאה. כלומר: **מה מביא למעשה לתוצאות חיוביות**. ובכן, הנני מכיר באופן אישי מאות מקרים בהם הדרך של כבוד וידידות החזירה בתשובה נערים/נערות מתמודדים, וכן מאידך מאות מקרים בהם הדרך של הרחקה, ענישה ותוכחה - לא הועילה כלום, ורק הזיקה.

למרות העובדות הברורות הללו, רבים וטובים מההורים הנמצאים בתוך סיפור שכזה, מתקשים להגיב כלפי הילד בצורה נכונה. אין ספק שהקושי שלהם גדול מאד, זה לא פשוט בכלל לראות את ילדך היקר זורק את כל מה שלימדו אותו וגולש לרחוב המופקר, ועדיין להמשיך לקרב אותו. הקושי הזה גורם לעתים להורים לברוח לאיזו אידיאולוגיה הפוכה, ולטעון ב'הגיון' כביכול, שאם נלך עמו בתקיפות הוא יבין שעליו לחזור בתשובה. דיונים רבים ומייגעים יש לי ולחברי עם ההורים, עד שאנו מצליחים לשכנע אותם לדרך הזו, ולפעמים איננו מצליחים...

חשוב לדעת, שכל התיאוריות הנגדיות הללו נובעות אך ורק מהקושי הרגשי של ההורים, ולא מהשכל הישר. איזה רגליים יש לגישה הזו? מישהו יכול להציג בפנינו אפילו מקרה אחד שבו הצליחו לעצור נשירה או להחזיר בתשובה על ידי הדרך הקשה? אם כן, אשמח מאד שיגשו אלי, ואשתדל להתייחס לכך בכל הרצינות ולבדוק את המקרה, כדי ללמוד ממנו, שהרי תמיד יכול להיות שיש עוד שיטות יעילות שאני לא מכיר. ומכל מקום, נצטרך לבדוק מקרים בודדים אלו מול מאות המקרים בהם ראינו שהדרך הקשה רק הזיקה, ולהסיק מסקנות - האם יהיה משתלם לנקוט בדרך שהוכיחה הצלחה, למשל, באחוז אחד מכלל המקרים? בינתיים נביא שני סיפורים לדוגמה מתוך אלפים, על גודל התועלת שבכבוד וידידות להחזרת הנערים בתשובה:

מעשה בעקשן גדול

שמעתי ממקור ראשון: שמעון, בחור צעיר ממשפחה של בני תורה, סירב ללמוד בישיבה, והיה עובד בעבודות שונות, כשמצבו הרוחני אינו שפיר. בתחילה ניסה אביו ללכת עמו בתקיפות, אך ללא הועיל, הוא היה עקשן גדול. ניגש אפוא האב אל רב השכונה, אליו היה מפנה את כל שאלותיו, ונועץ עמו גם בקשר לבן יקיר דגן. הרב, שהכיר היטב את המשפחה, יעץ לאב: 'המשיכו להיות לו אב ואם אוהבים וחמים, תנו לו בית חם, ואל תטיפו לו מוסר'. מדי תקופה, היה האב קרוב לשבירה, ומגיע שוב לרב, והרב שוב אומר לו: 'רק בדרכי נועם, רק בקירוב, רק בחמימות'. ושוב האב שורד לעוד תקופה, ושוב מגיע לרב.

אולם נקודת המשבר היתה כאשר שמעון הגיע לפרקו, והחליט על דעת עצמו להתחתן עם בת מרקע שונה לגמרי ממשפחתו, דבר שגרם עגמת נפש מרובה להוריו, אשר שקלו כבר לנתק כל קשר עם בנם. אולם הרב המשיך לאחוז בדרכו בעקביות, ולאחר ששמע את הפרטים, הורה לאב: 'תנו להם להתחתן, תעזרו להם בכל מה שתוכלו, ואני אסדר להם קידושין!'. וכך היה, הם התחתנו, הרב סידר להם קידושין, המשפחה תמכה בהם ככל יכולתה, ואז לאט לאט החל שמעון לחזור לעצמו.

כיום, כעשרים שנה לאחר מכן, מתברר עד כמה צדק הרב: המשפחה שהקים שמעון, היתה למשפחה חרדית לכל דבר, בין בלבוש, בין במוסדות לימוד מעולים לילדים, ובהתנזרות מאינטרנט וכד'. ושמעון עצמו - זה שבבחרותו 'לא פתח ספר', כיום לומד תורה בחברותא כשעתיים מדי יום, ובשאר היום עובד לפרנסתו, כשהוא מקפיד לשמור גם בעבודה על גדרי ההלכה. זו סבלנות וזו שכרה.

"תחשבי כמה הקב"ה אוהב אותנו"...

סיפר הרה"ג ר' יעקב מרדכי גרינוולד שליט"א, פסיכיאטר תלמיד חכם, ואיש אמונם של גדולי ישראל: לפני שנים הגיעה אלי אמא, אשת תלמיד חכם מפורסם, שכל בניהם למדנים ומוצלחים, אך בנה בן השבע עשרה ירד מהדרך. שהה בבית בבטלה בלי שבת, בלי תפילין, ובלי כלום. היא שאלה מה עוד אני יכולה לעשות עבורו, עשיתי כבר הכל. שאלתי אותה, "מה את מרגישה כלפיו?". והשיבה שיש לה אהבה אליו, ואחר כך הוסיפה, "אני מוכרחה לומר שלפעמים אני שונאת אותו". אמרתי לה, "תעצמי את עינייך ותחשבי כמה הקב"ה אוהב אותנו, אע"פ שאיננו כל כך טובים!!!". לאחר שנים התקשרה אלי אשה זו, ואמרה, "עלי לומר לך שהצלת את נפשי".... לא זכרתי, והיא סיפרה לי את כל המעשה, והוסיפה: אחרי הפגישה איתך הלכתי הביתה, לקחתי את הכלים היפים ביותר בבית, וערכתי לבן 'פת שחרית' כמו במלון מפואר, כשהוא קם כדרכו בשעה ארבע אחר הצהריים, מפני שכל הלילה היה הולך לכל מיני מקומות... הסתכל על השולחן הערוך... ואמרתי לו "בוקר טוב". הוא הסתכל עלי כאילו ח"ו יצאתי קצת מדעתי... המשכתי לנהוג כך זמן רב. ובנוסף, כיון שהוא היה מפונק לקחתי את הכתונת שלו וגיהצתי אותה בעצמי, וכן על זה הדרך. בהמשך, התחיל לחזור ולהתקרב, ואחר כך התחתן והוא שומר שבת, רק שאינו למדן מפני שכל השנים לא למד. הבית שלו פתוח לאנשים, וברוך ה' יש לו פרנסה והוא עוזר לאחרים בממון ובעצה טובה! וסיימה: ברוך ה' כל הילדים שלי טובים, אבל בן זה הוא הבן המסור ביותר מכולם!... (עפ"י בינת המידות עמ' 182).

ולסיום: דווקא בגלל שאנחנו חוששים מהרחוב, דווקא בגלל שנושבות רוחות סערה נוראות, עלינו לחזק את החבל החזק ביותר בעולם לקשירת בני אדם, הלא הוא האהבה. כמבואר בספר הושע (פרק יא): **פִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבָהּ וּמִמְצָרִים קָרָאתִי לְבָנִי** - כשעם ישראל עדיין היו מנוערים ממצוות, אהבתים, ממצרים קראתי להם. **לְפַעֲלִים יִזְבְּחוּ וְלַפְסָלִים יִקְטְרוּן** - למרות שהקב"ה כל הזמן קורא להם, עדיין הם עובדים עבודה זרה. **בְּחִבְלֵי אָדָם אֲמַשְׁכֶּם בְּעִבְתוֹת אֲהַבָהּ וְגו'** - הקב"ה מושך אותנו בחבל העשוי למשיכת בני אדם, והוא אינו עשוי מפתן כמו חבל לסוסיים, אלא מ'עבותות אהבה'. הרי לנו: החבל הכי מעולה לקשירת בני אדם, עשוי מאהבה.